

GUIDE FÖR
**BIOLOGISK
MÅNGFALD**

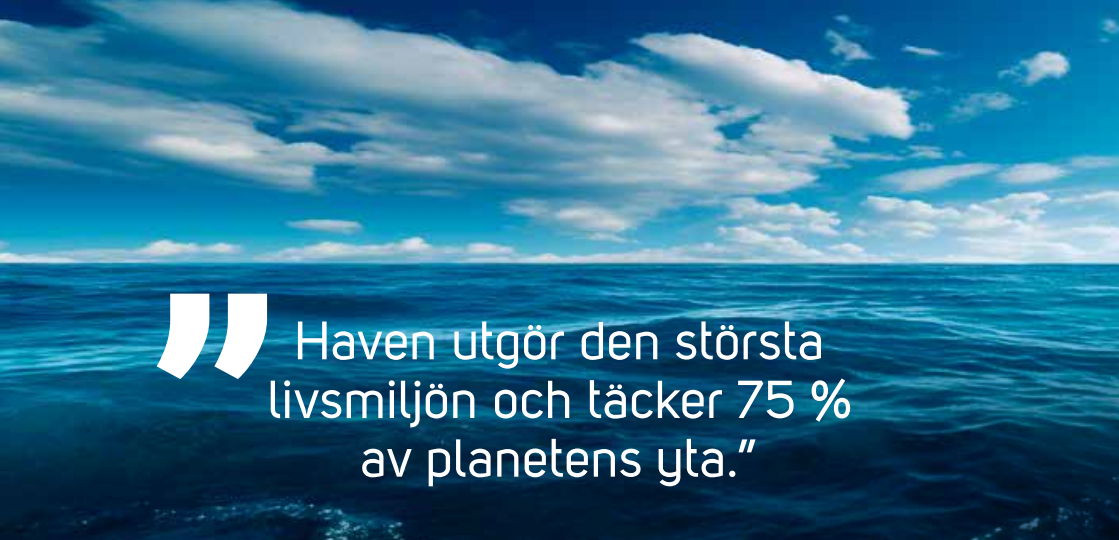

Trä- och Möbelföretagen (TMF) har tagit fram denna medlemsguide för att öka kunskapen om biologisk mångfald, ge en grund för arbetet med att gynna ekosystemtjänster samt att hejda förlusten av mångfalden.

Innehållsförteckning

Varför är biologisk mångfald och vår natur så viktigt?	4
Vad sker i vår omvärld?	6
Fem globala drivkrafter bakom förlusten av natur och biologisk mångfald.....	12
Globala mål, lagar, ramverk & policys.....	14
Steg för steg	20
1. Förstå och kartlägg vad som är viktigt	20
2. Sätt ambitionsnivå, ta fram mål och agera	24
3. Följ upp/kommunicera	25
Så kommer ni igång.....	26
Källhänvisningar och andra relevanta länkar	28

” Haven utgör den största livsmiljön och täcker 75 % av planetens yta.”

Varför är biologisk mångfald och vår natur så viktigt?

NATUREN ÄR GRUNDEN FÖR ALLT LIV

En sund och välmående natur utgör grunden för vårt välbefinnande. Samtidigt bygger vår globala ekonomi och våra samhällen på de tjänster som naturen tillhandahåller – exempelvis ren luft, vatten, livsmedel, råmaterial och ett stabilt klimat¹.

I en miljö med ekosystem i balans och biologisk mångfald finns det många olika arter, naturtyper och även genetisk variation inom arter². Här finns en mångfald av organismer, såsom däggdjur, fåglar, växter, insekter, svampar, fiskar, groddjur, reptiler och bakterier. Olika arter är specialiserade på olika sätt och trivs i skilda livsmiljöer - på land, i havet och i sötvatten. Det som gör att en viss art trivs mer eller mindre bra på en plats är exempelvis temperatur, salthalt, fuktighet och pH-värde. Platsen är även avgörande för att tillgodose grundläggande behov som tillgång till näring och föda samt möjlighet till fortplantning.

Det komplexa samspelet mellan olika arter inom ett ekosystem är fundamentalt för de ekosystemtjänster som naturen tillhandahåller. Denna interaktion är också avgörande för ekosystemens resiliens, det vill säga ekosystemens förmåga att hantera olika former av störningar såsom bränder, havsförsurning, oljeutsläpp, temperaturförändringar och intrång av främmande arter och fortsätta utvecklas^{3A}.

Enligt en rapport från Världsekonometiskt forum är omkring hälften av världens bruttonationalprodukt (BNP) i måttlig eller hög grad beroende av naturen, exempelvis branscher inom bygg, textil, livsmedel och läkemedel.⁷ Detta påverkar TMF:s medlemsföretag inom såväl industriellt byggande som tillverkning av byggvaror, möbler och inredning.

Ekosystemtjänster delas ofta in i fyra

huvudkategorier: Försörjande som livsmedel eller trämaterial, Reglerande som vattenrening, klimatreglering och reglering av vattenflöden, Stödjande som fotosyntes och bördig jord, samt Kulturella som rekreation och naturturism.⁸

Detta avspeglas även i den "risklista" som World Economic Forum (WEF) tar fram varje år. I listan identifieras globala hot, såsom ekonomiska, miljömässiga och teknologiska risker för att fungera som vägledning. Syftet är att underlätta för beslutsfattare genom att presentera prioriterade områden för hantering av risker samt främja hållbar utveckling och global stabilitet. Naturrelaterade risker har klättrat allt högre upp på denna lista under de senaste åren.⁸

Allvarligaste riskerna på tio års sikt:

1. Misslyckas med att begränsa klimatförändringarna.
2. Misslyckas med klimatanpassning.
3. Naturkatastrofer och extrema väderhändelser.
4. Förlust av biologisk mångfald och ekosystemkollaps.⁹

Källa: World Economic Forum

► BIOLOGISK MÅNGFALD

är ett samlingsbegrepp för den omfattande variationen som existerar mellan och inom olika arter samt livsmiljöer på jorden. Mer förenklat är det rika naturområden med en mångfald av olika arter som interagerar och samspelar. Biologisk mångfald och ekosystem i balans spelar en avgörande roll för naturens grundläggande funktioner – som rening av luft och vatten, pollinering och bördig jord.

Genom att reglera vattenflöden, ta upp koldioxid, erbjuda skugga och sänka temperaturer ger biologisk mångfald och balanserade ekosystem stabilitet och motståndskraft åt vår planet. De spelar en nyckelroll i att mildra risken för erosion, främja friluftsliv och erbjuda platser för stillhet, beundran, glädje och mycket mer. Den biologiska mångfalden är kritisk för att upprätthålla stabilitet och motståndskraft på vår planet.^{3B}

► **EKOSYSTEM** är alla levande organismer och deras omgivande livsmiljö i ett avgränsat naturområde, där de ömsesidigt påverkar varandra och fungerar som en funktionell enhet. Storleken på ett ekosystem varierar och kan vara antingen stort eller litet. Det kan exempelvis vara området kring en stubbe, en skog en liten damm eller hela planeten jorden.⁴

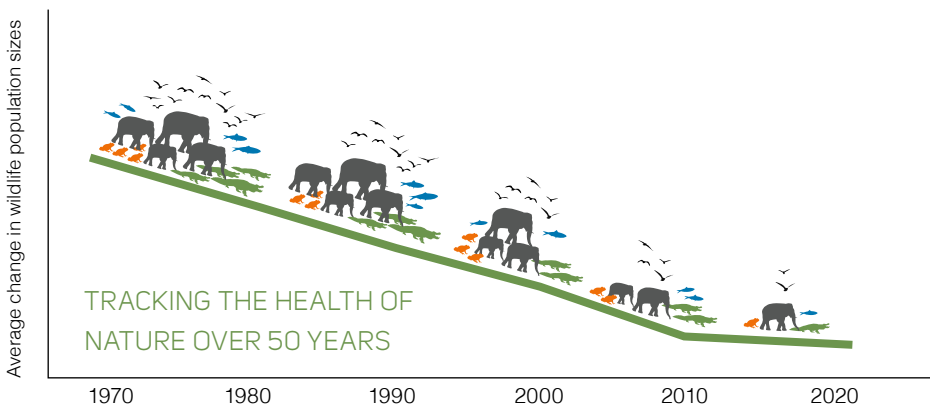
► **EKOSYSTEMTJÄNSTER** är de tjänster och produkter som naturen ger oss och bidrar till välbefinnande och livskvalitet. Dessa tjänster är exempelvis pollinering, skydd mot översvämningar och jordskred, vattenrening genom exempelvis våtmarker eller musslor, grönområden för rekreation, kolinlagring samt bildandet av bördig jord. Dessa tjänster betraktades tidigare som självklara och kostnadsfria förmåner från naturen. Det ekonomiska värdet av pollineringen som bin, humlor och andra djur gör globalt är uppskattat till 235 – 577 miljarder dollar varje år,⁵ men i takt med att vi överexploaterar arter och förstör ekosystem har det blivit något vi nu i allt högre grad måste bekosta själva.

Vad sker i vår omvärld?

FÖRLUSTEN AV NATUR SKER I SNABB TAKT

Vi står inför en pågående och alltmer eskalerande förlust av biologisk mångfald globalt. De senaste fyra decennierna har vi sett en dramatisk minskning med hela 69 % av de globala populationerna av vilda ryggradsdjur¹⁰. En miljon arter riskerar att försvinna, och redan har minst tre fjärdedelar av jordens yta genomgått förändringar¹¹. Denna utveckling är en konsekvens av mänsklig aktivitet, och experter varnar för att vi nu har överskridit flera kritiska planetära gränser¹². Detta kan få allvarliga konsekvenser med storskaliga ekosystemeffekter som i sin tur påverkar naturens förmåga att fortsätta tillhandahålla de ekosystemtjänster vi är beroende av. Det är en situation som kräver omedelbara och övergripande åtgärder för att vända denna nedåtgående trend och skydda den biologiska mångfalden.¹³

Förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna är nära sammankopplade och utgör två ömsesidigt förstärkande hot mot planetens ekosystem och människors välbefinnande. I själva verket utgör hotet mot den biologiska mångfalden ett minst lika stort problem som klimatförändringarna.

Vi förlorar just nu natur snabbare än tidigare i människans historia. Populationerna av vilda ryggradsdjur som däggdjur, fåglar, amfibier, reptiler och fisk har i genomsnitt minskat med 69% sedan 1970."

WWF Living Planet Report 2022

En global dubbelkris

Vår planet är hotad och det är en kris med dubbla orsaker (WWF 2022). Ekosystem påverkas av klimatförändringarna, vilket kan leda till förändrade livsmiljöer för många arter. Då många organismer inte hinner anpassa sig till dessa snabba förändringar ökar risken för utrotning och därmed förlust av biologisk mångfald.

Dessutom hotas många arter av förlust av specifika livsmiljöer som regnskogar och korallrev på grund av klimatrelaterade förändringar. Ett rikt och diversifierat ekosystem har bättre chans att överleva och återhämta sig från extrema väderhändelser och andra störningar. Därmed riskerar förlusten av biologisk mångfald även att minska ekosystemens motståndskraft mot klimatrelaterade påfrestningar. Samtidigt innebär förändrad markanvändning, såsom skogsavverkning, att mängden koldioxid som absorberas och lagras minskar. Det vill säga, naturens buffrande förmåga upphör. Sammantaget kräver dessa komplexa interaktioner en samordnad global insats för att bevara biologisk mångfald och mildra klimatförändringarnas påverkan på planeten.

Konceptet "Planetens gränser" publicerades första gången 2009.¹⁴ I artikeln identifierade forskare nio planetära processer som är kritiska för jordens livgivande system samt potentiella gränsvärden som, om de passeras, kan leda till att livsvillkoren på jorden förändras drastiskt och därmed få stora konsekvenser för mänsklig välfärd. 2023 kom en uppdaterad version, där forskare bedömde att sex av dessa nio gränser överskridits;¹⁵

- › **Klimatförändringar**
- › **Biologisk mångfald**
- › **Förändrad markanvändning (ex avskogning)**
- › **Färskvattenanvändning delas i gröntvatten (mark) blåttvatten (synligt)**
- › **Biogeokemiskaflöden av kväve- och fosfor**
- › **Nya kemiska substanser, inkluderar bla. plast, bekämpningsmedel, radioaktivtavfall och modifierade organismer**

De planetära gränsvärdena är på många sätt relevanta för TMF och för branschernas aktörer. Inte minst gäller detta klimatförändringarna. Trä- och möbelindustrin kan bidra till att minska utsläpp av växthusgaser genom rätt val av råvaror, energi-effektiviseringar, införande av cirkulära affärsmodeller, val av klimatsmarta transportlösningar och genom att använda träråvara från ansvarsfullt skogsbruk. Förändrad markanvändning är också högst relevant för branschen då omvandling av skog till råvaror som försörjer träindustrin kan ha allvarliga konsekvenser. Bland annat är förändrad markanvändning en viktig orsak till förlust av biologisk mångfald¹⁶

Dessutom bidrar förändrad markanvändning och avskogning till stora utsläpp av växthusgaser vilket skyndar på klimatförändringarna. Den träbearbetande industrin måste därmed säkerställa att den träråvara som nyttjas är spårbar och härrör från ansvarsfullt brukade skogar. Vidare har möbelbranschen även ett ansvar att efterfråga både textilier och skinn/läder där leverantörerna säkerställer effektiv användning av vatten i tillverkningen med ett minimum av kemikalier.

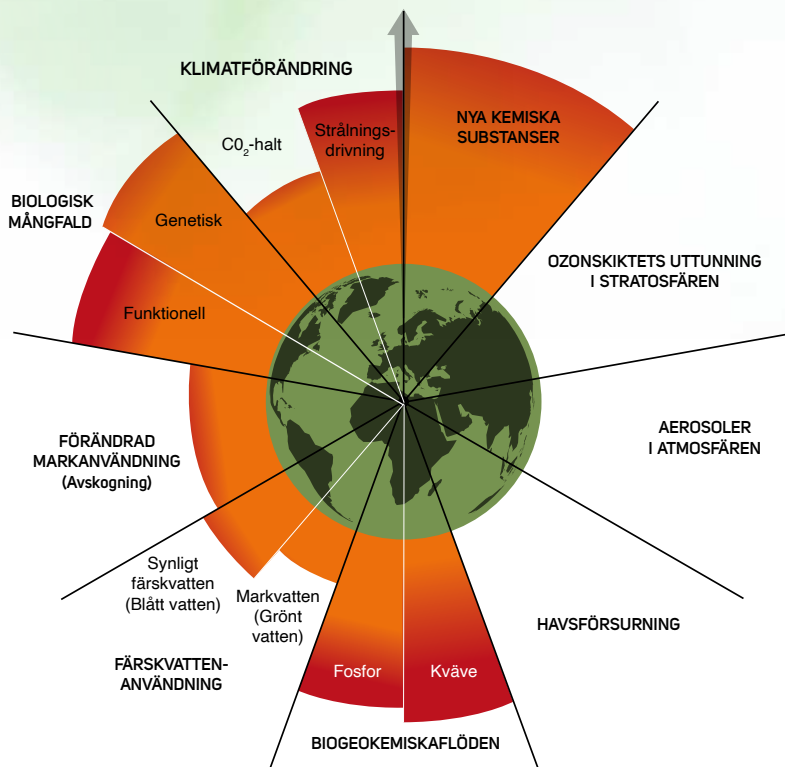

Illustration: Planetens gränser, uppdaterad version från 2023. Licenserad under CC BY-NC-ND 3.0. Credit: "Azote for Stockholm Resilience Centre, baserad på analys av Richardson m. fl. 2023". Steffen m. fl. 2015. Rockström m. fl. 2009.

Naturrelaterade affärsrisker och möjligheter – några exempel

Alla branscher påverkas i allt högre grad av de förändringar som sker i vår omvärld, där naturens försämrade tillstånd, ökade regulatoriska krav och intressenters ökade medvetenhet och förväntningar innebär affärsrisker men även affärsmöjligheter. Exempelvis genom ökade kostnader för material, emballage och transporter, minskade intäkter och förändrade marknadsförutsättningar. Nedan är några exempel, relevanta för den svenska trä- och möbelindustrin, listade.

AFFÄRSRISKER

► RÅVARUFÖRSÖRJNING

– Beroendet av trä och andra naturresurser för våra medlemmar gör branschen sårbar för förändringar i biologisk mångfald, dålig tillväxt och konkurrens om träråvara, vilket kan påverka tillgången på råmaterial.

► **REGULATORISKA RISKER** – Strängare lagstiftning och regler kring att identifiera sina risker, förstå sin påverkan och dokumenterad spårbarhet som säkerställer att råvarans ursprung inte bidragit till avskogning.

► **ANSEENDE** – Konsumenter blir alltmer medvetna om hållbarhetsfrågor. Brister i hanteringen av biologisk mångfald kan skada företagets varumärke och därmed trovärdighet.

AFFÄRSMÖJLIGHETER

► **HÅLLBARHETSKRAV** – Ett ökat fokus på hållbarhet kan skapa möjligheter för företag som aktivt arbetar för att bevara biologisk mångfald och använder sig av hållbart skogsbruk.

► **INNOVATION OCH DESIGN** – Möjligheten att integrera hållbar design och innovativa materialval i tillverkningen kan differentiera företag och öka attraktionskraften för miljömedvetna kunder.

► **CERTIFIERINGAR OCH MÄRKNING** – Att uppfylla höga standarder för hållbarhet och biologisk mångfald kan öppna upp möjligheter att få certifieringar och använda märkningar som stärker förtroendet hos konsumenter.

► **CIRKULÄR EKONOMI** – Möjligheten att utveckla affärsmodeller som främjar återvinning och återanvändning av produkter/komponenter/moduler kan minska påverkan på biologisk mångfald och vara attraktiv på en växande marknad för hållbara produkter.

► **HÅLLBARHETSKOMMUNIKATION** – För att hantera risker och dra nytta av möjligheter kopplade till biologisk mångfald är det viktigt för den svenska trä- och möbelindustrin att integrera hållbarhetsstrategier, övervaka och förbättra leverantörskedjor samt kommunicera aktivt med kunder om deras insatser för att bevara biologisk mångfald.

” Vi står inför dubbla kriser;
klimatförändringar samt förlust
av biologisk mångfald. Att rädda
naturen är att rädda oss själva.”

– Sir David Attenborough
Brittisk zoolog, författare och TV-programledare

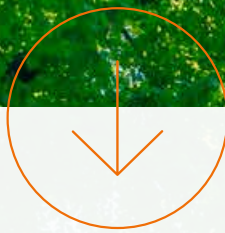

5 globala drivkrafter bakom förlusten av natur och biologisk mångfald

De fem stora globala drivkrafterna bakom förlust av natur och biologisk mångfald är förändrade livsmiljöer, överutnyttjande av resurser, klimatförändringar, föroreningar samt spridning av invasiva arter.¹⁸

Människan och företagens aktiviteter kopplar an till samtliga av dessa drivkrafter (antingen direkt eller indirekt) och behöver därför vara en del av lösningen för att stoppa denna förlust av biologisk mångfald.

1 FÖRÄNDRADE LIVSMILJÖER

Förändring av natur genom borttagning eller omvandling av hela naturområden, fragmentering och andra aktiviteter som stör och påverkar ekosystemens balans och förmåga.

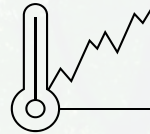
2 ÖVERUTNYTTJANDE AV RESURSER

Exploatering och användning av naturresurser så som utvinning av råvaror, mineraler, fossila bränslen men även utfiskning och avskogning.

3 KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Utsläpp av växthusgaser orsakar temperaturökning, extremväder, säsongsvariationer och andra förändringar som påverkar livsmiljön för olika arter. Detta påskyndar direkt och indirekt förlusten av arter exempelvis genom utebliven eller störd reproduktionscykel, eftersom förändringarna sker i en snabbare takt än arterna hinner anpassa sig.

4 FÖRORENINGAR

Föroreningar orsakar direkt påverkan på ekosystem, växt- och djurliv och andra arter. Exempelvis genom oljespill, kemikalier, mikroplaster, pesticider och överskott av näringsämnen.

5 SPRIDNING AV INVASIVA ARTER

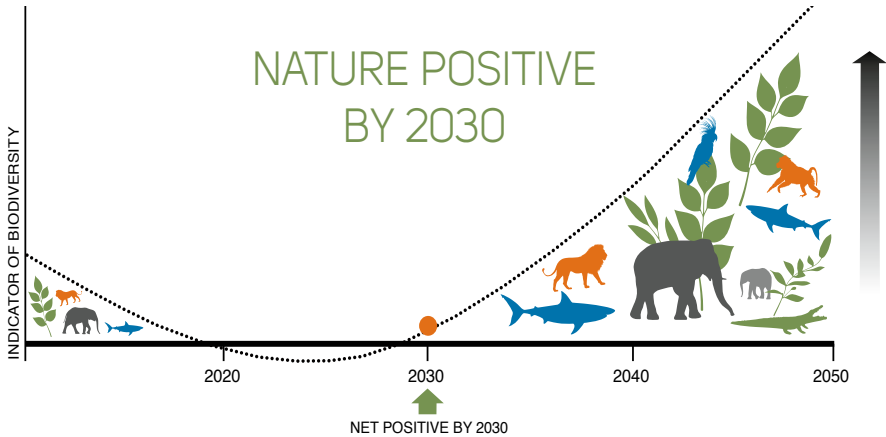
Främmande (invasiva) arter och sjukdomar rubbar ekosystemens balans och konkurrerar ut inhemska arter, exempelvis ofrivillig spridning av sjukdomar via båttransport och import av levande material (växter, djur) m.m.

Källa: IPBES - Intergovernmental Panel on Biodiversity and Ecosystem Services (2019), WWF Bain & Company - Swedish businesses & the biodiversity crisis (2022).

Globala mål, lagar, ramverk & policys

För att lyckas ställa om till en värld där mer än 9 miljarder människor kan leva och må bra krävs storskalig omställning av samhället. Därmed inget hopp att världens länder har börjat komma samman.

The Global Biodiversity Plan for life on earth syftar till att stoppa och vända den pågående förlusten av biologisk mångfald senast 2030 samt uppnå full återhämtning senast 2050.

Källa: www.naturepositive.org

2015 signerade världens länder både Paris-avtalet och Agenda 2030. Under 2022 undertecknades även The Global Biodiversity Plan for life on earth som är en global överenskommelse om biologisk mångfald. Överenskommelsen syftar till att stärka och skydda världens biologiska mångfald genom åtgärder för att bevara och hållbart nyttja naturen. Protokollat bygger på tidigare överenskommelser, särskilt Nagoyaprotokollet¹⁹ och återspeglar en samsyn bland länderna om vikten av biologisk mångfald för hållbar utveckling.

Det övergripande målet med The Global Biodiversity Plan for life on earth är att stoppa och vända den pågående förlusten av biologisk mångfald senast 2030 samt uppnå full återhämtning senast 2050. Protokollat etablerar även globala mål för att främja en rättvis fördelning av fördelar från användningen av biologiska resurser, med fokus på en holistisk och samverkande strategi för att bevara och återställa ekosystem. Företag har en viktig uppgift i att stoppa den pågående förlusten av biologisk mångfald samt anta strategier och affärsmodeller för ett naturpositivt agerande som bidrar till att bevara och restaurera biologiska mångfald.

Det har även kommit och väntas komma flera frivilliga initiativ och ramverk samt lagar och krav på EU-nivå för företag att förhålla sig till kopplat till naturen och biologisk mångfald. Även om de i första hand träffar de stora, börsnoterade företagen, så bör även små- och medelstora företag hålla sig informerade om utvecklingen då de kan komma att beröras i egenskap av leverantör till de större företagen, krav från offentlig upphandling eller av konsumentkrav.

Exempel på lagar och regelverk

› DEN GRÖNA GIVEN

– En strategisk, långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi i EU.

› EU:S STRATEGI FÖR BIOLOGISK MÅNGFALD 2030

– Syftar till att skydda och återställa naturen i EU genom utvidgning av skyddade områden, återställande av ekosystem och ökad kunskap. Senast 2050 är målet att EU:s ekosystem ska vara restaurerade, motståndskraftiga och skyddade i tillräcklig utsträckning.

› EUDR

– Avskogningsförordningen är ett initiativ inom EU:s skogsstrategi 2030, med syfte att förhindra handel med varor kopplade till avskogning och skogsförstörelse (ex. nötkreatur, trä och gummi). Även produkter som möbler omfattas. Förordningen trädde i kraft den 29 juni 2023 och ställer krav på spårbarhet ända till materialets ursprung.

› LULUCF

– Land Use, Land Use Change and Forestry, eller skogsbruk och annan markanvändning, täcker utsläpp och upptag av växthusgaser från mänskligt påverkad mark. LULUCF ger möjligheter till minskade utsläpp samtidigt som den syftar till att tillhandahålla mat, trä och andra förnybara resurser samt bevarande av biologisk mångfald.

› NRR

– Nature Restoration Regulation, eller Förordningen om naturåterställning syftar till att fastställa bindande mål för att återställa degraderade ekosystem, särskilt de med stor potential att fånga och lagra koldioxid samt förhindra och minska påverkan av naturkatastrofer.

› ESPR

– Ecodesign for Sustainable Products Regulation Förordningen om ekodesign för hållbara produkter är ett ramverk inom EU som syftar till att anpassa produkter för klimatneutralitet, cirkulär ekonomi och hållbarhet. Det inkluderar även krav på digitala produktpass (DPP) för

ökad spårbarhet och informerade val av produkter.

› TAXONOMIN

– Syftar till att styra kapitalet i EU till hållbara investeringar som gynnar omställningen. Skydd av biologisk mångfald och ekosystem utgör ett av taxonomins sex hållbarhetsmål.

› CSDDD

– EU-kommissionens Corporate Sustainability Due Diligence Directive kommer med ökade krav på hållbara leveranskedjor i syfte att motverka negativ påverkan på mänskliga rättigheter, klimat och miljö.

› CSRD

– Corporate Sustainability Reporting Directive. Nytt direktiv för ökade krav på hållbarhetsrapportering för stora företag inom EU. En av de standarder som tagits fram för att säkerställa likvärdig rapportering, ESRS E4, berör rapportering kring verksamhetens påverkan och bidrag till att bevara eller hota den biologiska mångfalden.

› SBT FOR NATURE

– Science Based Targets for Nature. En metod i fem steg som hjälper företag att sätta vetenskapligt baserade mål för naturen. Omfattar fem områden; land, hav, vatten, klimat och biologisk mångfald.

› TNFD

– Taskforce for Nature-related Financial Disclosure. Frivilligt ramverk med rekommendationer för rapportering av naturrelaterad finansiell information.

› ANDRA RELEVANTA LAGAR, RAMVERK OCH INITIATIV

– Green Claims Directive, PPWR – Packaging and Packaging Waste Regulation, Right to Repair, Empowering consumers to the green transition, WFD – Waste Framework Directive, SBTi FLAG- Science Based Targets initiative guide; Forest Land and Agricultural Guidance (FLAG).

Urval av relevanta Agenda 2030-mål – att inspireras av i ditt företags hållbarhetsarbete

6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA

6.3 Till 2030 förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar, stoppa dumpning och minimera utsläpp av farliga kemikalier och material, halvera andelen obehandlat avloppsvatten och väsentligt öka återvinningen och en säker återanvändning globalt.

6.4 Till 2030 väsentligt effektivisera vattenanvändningen inom alla sektorer samt säkerställa hållbara uttag och en hållbar försörjning med sötvatten för att angripa vattenbristen och väsentligt minska det antal människor som lider av vattenbrist.

---

11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN

11.6 Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

12 HÅLLBAR PRODUKTION OCH KONSUMTION

12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser.

12.4 Senast 2020 uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön.

12.5 Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

---

13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

13.3 Förbättra utbildningen, medvetenheten och den mänskliga och institutionella kapaciteten vad gäller begränsning av klimatförändringarna, klimatanpassning, begränsning av klimatförändringarnas konsekvenser samt tidig varning.

---

15 BIOLOGISK MÅNGFALD

15.1 Till 2020 bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden, i enlighet med de skyldigheter som anges i internationella överenskommelser.

15.2 Till 2020 främja genomförandet av hållbart brukande av alla typer av skogar, stoppa avskogningen, återställa utarmade skogar och kraftigt öka nybeskogningen och återbeskogningen i hela världen.

15.5 Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

STEG FÖR STEG

– det systematiska arbetet

Det är viktigt att agera för att stärka den biologiska mångfalden och här kan företag spela en viktig roll, stora som små, på samma sätt som i klimatarbetet. Dessutom kan en ökad kunskap om biologisk mångfald ge ökade affärsmöjligheter och minska riskerna för företaget. Det är därför grundläggande att involvera ledningsgruppen i ett tidigt skede, dels för att de ska förstå frågans relevans och dels för att framgångsrikt systematiskt arbete utgår från ledningen. Har man ännu inte börjat sitt arbete, kan följande tre steg användas för att komma igång.

STEG 1

FÖRSTÅ & KARTLÄGG VAD SOM ÄR VIKTIGT

Börja med kompetenshöjande insatser för att skapa en förståelse och medvetenhet i organisationen om biologisk mångfald, nuläget samt vilka regelverk och regleringar som berör er verksamhet.

Aktiviteter i steg 1

ÖKA INTRESSET OCH SKAPA ENGAGEMANG

Bjud in experter och utbildar er i frågan, för att skapa en förståelse för nuläget och de utmaningar ni står inför, men även affärsmöjligheter och risker kopplat till naturen och biologisk mångfald.

OMVÄRLDSANALYS

Ta reda på vilka regelverk och ramverk ni, era kunder och leverantörer behöver efterleva eller förhålla er till.

FÖRSTÅ ERT NULÄGE

Ta reda på verksamhetens påverkan på och beroende av naturen. I den direkt verksamhet men också uppströms och nedströms i värdekedjan. Rita er värdekedja.

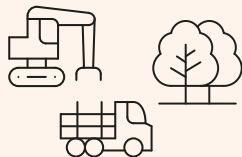
Värdekedjans påverkan – exempel att anpassa till er verksamhet

Rita er egen värdekedja: Vilka material ingår? Varifrån kommer de?
Använder ni material som har särskilt stor påverkan på naturen?
Känner ni till om material kommer från geografiska platser med särskilt känsliga naturområden?

EXEMPEL PÅ VÄRDEKEDJA FÖR FÖNSTERTILLVERKNING

UPPSTRÖMS

LEVERANTÖRSLED 1

Materialutvinning

- Skogsbruk
- Sandtäckt
- Gruvdrift bauxit/järn
- Råolja

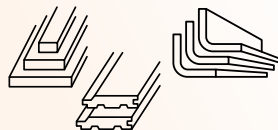
LEVERANTÖRSLED 2

Bearbetning/produktion

- Träråvara
- Glas
- Aluminium/stål
- Plast

LEVERANTÖRSLED 3

Tillverkning

- Virke
- Planglas
- Aluminiumlister/beslag
- Stålbleslag
- Plast/PVC-lister

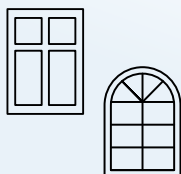
TRANSPORTER/LOGISTIK OCH DISTRIBUTION

VÄRDEKEDJA	MATERIAL I UPPSTRÖM	DIREKT VERKSAMHET	NEDSTRÖM
Trähus	Skogsbruk-träråvara, betong, gipsskivor, tegel, dörrar, fönster, kök, badrum, insatsvaror	Industriellt Trähusbyggande	Kund Konsument
Fönster	Skogbruk – träråvara Bauxit – Aluminium Råolja – Plast emballage, sand, beslag	Fönstertillverkning	Kund Konsument
Möbel	Skogbruk/träråvara Djurhållning – Läder/skinn Bomull – Textil Råolja – Plast Järn – Stål Emballage	Möbeltillverkning	Kund Konsument
LOGISTIK OCH TRANSPORTER			

Material och råvaror med särskilt stor påverkan på biologisk mångfald

Ta del av SBT for Nature lista med High Impact commodities, <https://sciencebasedtargets-network.org/resources/>. Finns några av era ingående material och råvaror på denna lista? Dessa listade så kallade High Impact Commodities har hög påverkan på naturen och därför bör ni fokusera särskilt på dem, ställa miljö- och sociala krav samt föra dialog med era leverantörer hur man kan öka transparens och säkerställa hållbarhet i hela värdekedjan.

DIREKT VERKSAMHET

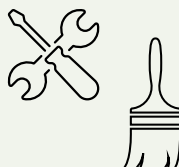
Produktion

- Fönster

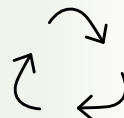
Installation

- Fönster
- Hantverkartjänster

Underhåll/repairation

- Ommålning
- Byta glasruta
- Ersätta/laga delar
- Komplettera/uppdatera

Demontering

- Återbruk av fönster
- Återvinning av planglas
- Återbruk av övriga material

STEG 2

SÄTT AMBITIONSNIVÅ, TA FRAM MÅL OCH AGERA

Nu har ni bättre koll på nuläget, er påverkan på, beroende av, era möjligheter och risker kopplat till biologisk mångfald. Då är det dags att ta fram en strategi för er verksamhet med mål och visioner, i linje med satt ambitionsnivå, som hjälper er att strukturera arbetet och möjliggöra uppföljning samt kommunikation kring era aktiviteter.

Frågeställningar:

Har ni samarbeten med miljöorganisationer och andra initiativ? Har ni cirkulära affärslösningar? Har ni produktcertifieringar? Har ni fossilfria transporter och produktion?

Aktiviteter i steg 2

PRIORITERA RÄTT

Allt är viktigt – men vad är viktigast?

Börja där ni har er mest väsentliga påverkan och risker i värdekedjan och störst möjlighet att göra skillnad. Koppla aktiviteter i värdekedjan till de fem globala drivkrafterna bakom förlust av biologisk mångfald. Använd gärna excellfil från SBT for Natures Materiality Screening Tool för relevanta aktiviteter.

BESTÄM AMBITIONSNIVÅ

Vill ni vara bäst i klassen och redan nu sätta en strategi som är i linje med globala mål, och ramavtal för en naturpositiv framtid?

Eller är ni startgruperna och behöver sätta aktivitetsbaserade mål för att komma igång med kartläggningen?

SÄTT SMARTA MÅL

Sätt tydliga, tidsatta, transparenta och (gärna) vetenskapligt grundande mål för biologisk mångfald²⁰ som är integrerade i företagets mål. Inspireras av de globala målen i Agenda 2030.

□ FÖRANKRA

- Förankring måste ske hos alla funktioner i företaget. Kroka arm med centrala funktioner såsom ekonomi, inköp, affärsutveckling och ambassadörer som brinner för frågorna och vill driva frågan internt.
- Om frågan inte redan är en del av lednings-gruppens hjärtefrågor, gör den till det!

□ TA FRAM EN AKTIVITETSPLAN OCH GÖR ÅTGÄRDER ENLIGT STRATEGIN

- Ta fram aktiviteter för att nå era satta mål.
- Ta fram aktivitetsplaner som ger en naturpositiv påverkan, dvs åtgärder som inte bara undviker och minimerar den negativa påverkan utan även aktiviteter och initiativ som bidrar positivt till omställning.

STEG 3

KOMMUNIKATION OCH UTVÄRDERING

Nu har ni kommit igång med arbetet, då gäller det att berätta om ert arbete, ambitionsnivå och strategi. Samt följa upp och kommunicera era framsteg och utmaningar.

Aktiviteter i steg 3

□ KOMMUNICERA ERT ÅTAGANDE OCH FORMULERA GÄRNA LÖFTEN

Internt och externt, alla relevanta målgrupper, kunder såväl som leverantörer och samarbetspartners.

□ FÖLJ UPP SÅ ATT ERA MÅL ÄR I LINJE MED BUDGET OCH AFFÄRSPLANER

Utvärdera, anpassa och kommunicera.

□ SE REGELBUNDET ÖVER ERA MÅL OCH PLANER

Det är ett nytt område och man lär sig under arbetets gång, se över era mål, planer och prioriteringar.

Så kommer ni igång!

Det kan ibland kännas stort, komplext och övermäktigt att börja jobba med klimatfrågan och biologisk mångfald. Börja med det lilla för att sedan systematiskt kartlägga företagets påverkan, och sätta mål.

TILLSAMMANS MED KOLLEGORNA

- Läs denna guide tillsammans och diskutera var ni är idag och vad ni kan börja med (t.ex. frukostseminarier).
- Fundera på vad ni gör redan idag för att minska negativ påverkan (nedåtpilen) och som bidrar positivt till att skydda och stärka naturen (uppåtpilen).

TILLSAMMANS MED KUNDERNA

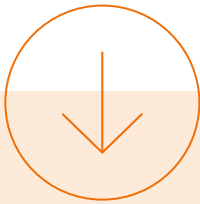
- Berätta att ni börjat diskutera frågan internt och att ni är nyfikna på vad kunden har för tankar, vad de gör och vill göra framåt – hur kan ni jobba tillsammans för att gynna biologisk mångfald?
- Bjud in till innovativa, inspirerande samtal om biologisk mångfald (ex. testa nya affärsmodeller för reparation, förlänga livslängden på sin produkt).

TILLSAMMANS MED LEVERANTÖRERNA

- Berätta för leverantörerna att ni nu jobbar för att stärka arbetet med biologisk mångfald och att ni vill höra vad de har för ambitioner, tydliggör era krav och förväntningar på hur ni kan jobba tillsammans för att gynna biologisk mångfald.

TILLSAMMANS MED ANDRA AKTÖRER

- Gå med i olika organisationer och initiativ för att skydda och återställa viktiga livsmiljöer (ex. WWF, Naturskyddsföreningen) och stötta lokala initiativ som exempelvis jobbar med skogsrestaurerings- och våtmarksprojekt.

**Detta gör vi för att undvika
och minska negativ påverkan
i naturen:**

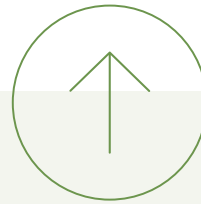

**Detta gör vi som gynnar
biologisk mångfald och stärker
naturens återhämtning:**

Källhänvisningar och andra relevanta länkar

- 1) Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) (2019). Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Brondizio, E. S., Settele, J., Diaz, S. & Ngo, H. T. (editors). IPBES Secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>
- 2) Naturskyddsforeningen (2024). www.naturskyddsforeningen.se (2024-02-22).
- 3A) Stockholm Resilience Centre (2024). https://www.stockholmresilience.org/download/18.10119fc11455d-3c557d6d20/1459560242138/SU_SRC_vadarresiliens_si-daApril2014.pdf (2024-02-22).
- 3B) IPBES The global assessment report on biodiversity and ecosystems, 2019¹. f.k Annex 1 Glossary. Länk: Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services | IPBES secretariat
- 4) Naturhistoriska Riksmuseet (2024). www.nrm.se (2024-02-22).
- 5) Pollinering: Livsviktig men hotad ekosystemtjänst - Naturskyddsforeningen (naturskyddsforeningen.se)
- 6) Naturvårdsverket (2024). www.naturvardsverket.se (2024-02-22).
- 7) World Economic Forum (2020). New Nature Economy Report II: The Future of Nature and Business. <https://www.weforum.org/reports/new-nature-economy-report-ii-the-future-of-nature-and-business/>.
- 8) World Economic Forum (2023). Global Risks Report 2023. ISBN-13: 978-2-940631-36-
- 9) Ekosystemkollaps inträffar när ett ekosystem upplever en plötslig och omfattande förändring som leder till en dramatisk försämring av dess struktur och funktion. Detta kan innebära att nyckelkomponenter i ekosystemet, som arter eller ekologiska processer, kollapsar eller minskar drastiskt i antal eller effektivitet.
- 10) WWF (2022) Living Planet Report 2022 – Building a nature positive society. Almond, R.E.A., Grooten, M., Juffe Bignoli, D. & Petersen, T. (Eds). WWF, Gland, Switzerland.
- 11) Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) (2019). Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Brondizio, E. S., Settele, J., Diaz, S. & Ngo, H. T. (editors). IPBES Secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>
- 12) Richardson, J., Steffen, W., Lucht, W., Bendtsen, J., Cornell, S.E., m. fl. (2023). Earth beyond six of nine Planetary Boundaries. Science Advances, 9, 37. and Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., Persson, Å., m. fl. (2009). A safe operating space for humanity. Nature 461: 472-475 DOI 10.1038/461472a 2009.
- 13) Richardson m. fl. (2023) och Rockström m. fl. (2009).
- 14) Rockström, J., Steffen, W., Noone, K., Persson, Å., m. fl. (2009). A safe operating space for humanity. Nature 461: 472-475 DOI 10.1038/461472a 2009
- 15) Richardson, J., Steffen, W., Lucht, W., Bendtsen, J., Cornell, S.E., m. fl. (2023). Earth beyond six of nine Planetary Boundaries. Science Advances, 9, 37.
- 16) Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) (2019). Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Brondizio, E. S., Settele, J., Diaz, S. & Ngo, H. T. (editors). IPBES Secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>
- 17) Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) (2018).
- 18) Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) (2019). Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. Brondizio, E. S., Settele, J., Diaz, S. & Ngo, H. T. (editors). IPBES Secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>
- 19) Nagoyaprotokollet för biologisk mångfald antogs på ett möte för Konventionen om biologisk mångfald (CBD), som är en internationell konvention under Förenta Nationerna. Protokollet antogs i Nagoya, Japan år 2010.
- 20) Science Based Targets Network (2024). <https://sciencebasedtargetsnetwork.org/how-it-works/the-first-science-based-targets-for-nature/> (2024-02-22).

Box 55525, 102 04 Stockholm | Tel 08-762 72 50 | E-post info@tmf.se

